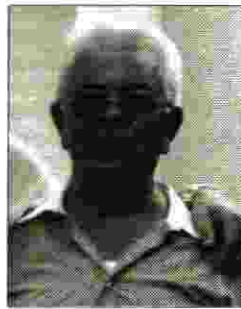

גל מיכאל (גצוביץ')

נולד ב-17.2.1928 בצ'כיה

עלה לארץ באונייה "נחשון" ב-26.4.1948

גויס לפלי"ם בלב ים באונייה "נחשון" במרץ 1948

ה ע ס נ ה ר י ס ' 0

מזון וסיגריות, בגדים וכו' מכל מיני ארגונים כולל אונר"א עבור הפליטים אך הם מכרו את הרוב לגרמנים הרעבים ולנו זרקו שאריות אם בכלל.

המחנה היה מפולג בין מפלגות ומחנות, השומר הצעיר, גורדוניה, פח"ח (פרטיזנים לוחמים), בית"ר ובית"ר הצעירה. כולם נלחמו בכולם, אני הצטרפתי לבית"ר הצעירה כי שם היו הנערות הכי חמודות. מאחר ונחשבת לבית"ר לא נתנו לנו עדיפות בעלייה, כל פעם דחו אותנו ואז נודע לי כי אפשר לצאת מהמחנה ע"י התחייבות לעבוד שנתיים במכרה פחם בבלייה. חתמתי על החוזה ונסענו לבלגיה לעבוד במכרה. העבודה היתה קשה מאד בעומק של מעל 1000 מטר מתחת לאדמה ולמעשה קיבלנו רק מזון ומגורים בצריפים.

במחנה של כורי הפחם הייתי היהודי היחיד, היה שם ערב רב של בני לאום, החל מרוסים עריקי הצבא האדום, אוקראינים ששירתו בצבא הנאצי, מרוקאים, תוניסאים וכו'. היה לי קשה, גם העבודה, גם הבידוד. לאחר כשלושה חודשים סרבתי לעבוד, הכניסו אותי לבית סוהר בעיר Mons ולאחר מכן העבירו אותי למחנה מעצר על יד בריסל (Petit Chateau), במגמה להחזיר אותי לגרמניה ולכן חתמתי על חוזה עם מכרה פחם בעיר ליאז', שם היתה קרובת משפחה שלנו. שהיתי שם כשלושה חודשים ואז נודע לי שע"י הברחת הגבול לצרפת אפשר להגיע למחנה עלייה בדרום צרפת. לאחר שבועות של גלגולים והרפתקאות כולל מעצר, הגעתי למחנה בנדול (Bandol) בריביירה הצרפתית.

שם פגשתי בין היתר את אברהם סיקורל (לימים הראל) שהיה אחראי לאספקת מזון למחנה. התנדבתי להוביל חלב כל בוקר מהכפר למחנה על גבי תלת אופניים וכך הפכתי עוזר לענייני מזון.

לקראת סוף 1947, הודיעו לי שאני עולה באונייה המפעילים הבאה ואכן לילה אחד ירדנו לחוף והועלינו לאוניה. כך עלינו על ה-Tadome לימים "נחשון הקסטל". היתה זאת הפעם הראשונה שהייתי על הים ועל אוניה. ראיתי את הצוות, את המלווים, את הפעילות על האוניה. איתרתי את המפקד יוסקה אלמוג (אז פינצ'ק). למרות

נולדתי בכפר קטן בהרי הקרפטים שבצ'כיה, הורי היו אנשים אמידים (בעלי רכוש אדמות). הקהילה מנתה כ-10-11 משפחות סה"כ.

למדתי בבית ספר עממי ובו זמנית גם ב"חדר". עם פרוץ המלחמה ב-1939, אבי גויס לצבא ומאו ראיתי אותו רק פעם אחת.

אימי נשארה לבד עם 6 ילדים ולא יכלה להשתלט על כל העסקים, המצב התדרדר, על האזור שלנו השתלטו ההונגרים והתחילה רדיפת היהודים. כל הגברים היהודים מגיל 14 ומעלה אולצו לעבוד ביערות בתנאים קשים מאד. אימי סידרה שאחי (הבכור, חי בארץ) ואני נסע לבודפשט (בירת הונגריה) ונעבוד במפעל לרהיטים השייך ליהודי. שהינו שם כשנה עד שהגרמנים פלשו להונגריה ואז שבנו הביתה ותקופה קצרה אחרי כן נשלחנו לגטו ולמחנה ריכוז, אושוויץ, בריג, גרוס רוזן ורייכנבך שם שוחררתי במאי 1945 ע"י הצבא הרוסי. לאחר השחרור נשארתי עוד תקופת מה באותה עיר ושימשתי כמתורגמן לרוסים כי דיברתי יידיש, הונגרית, צ'כית, רוסית וקצת גרמנית.

כאשר חשתי שהרוסים מתייחסים אל היהודים שאינם דוברי רוסית לא בהרבה טוב מהגרמנים, עזבתי ולאחר תלאות רבות חזרתי לכפר הולדתי אך לא מצאתי שם אף יהודי. באזור שלט תוהו ובוהו, הרוסים השליטו טרור וגם האוכלוסיה המקומית לא שמחה על שובם של היהודים, הם רצו להחזיק ברכוש היהודי.

כעבור חודש פגשתי את אחי והחלטנו לעזוב את הכל ולהצטרף אל קרובי משפחה במרכז צ'כיה. לקח לנו כחודש להגיע לשם דרך רומניה והונגריה (גניבת גבולות) תוך הרפתקאות וסיכונים.

שם היינו כשנה עד 1946, שם שמעתי לראשונה שיש אפשרות להבריח את הגבול, לעבור לגרמניה ומשם (מחנות פליטים) לפלשתינה. אחי ודודי מצד אימי לא התלהבו מהרעיון, אבל אני החלטתי שאני לא מוכן להיות יותר בין גויים (כי גם בצ'כיה הסתבכנו תמיד בצרות על בעיות יהודיות). ואכן הצלחתי להגיע לבד למחנה פליטים בגרמניה באזור הכבוש של האמריקנים. במחנה שלטו עסקנים יהודים, מושחתים, ראשי המחנות קיבלו משלוח

כיומיים לפני חופי ישראל, המתח גבר כי היה ברור שהצי הבריטי גילה אותנו ומשחתות בריטיות ליוו אותנו. ההשתלטות התבצעה כלילה בכוח רב וביעילות רבה. לאחר ההשתלטות, המלווים (פרט לאחר) וחלק מהצוות ירדו לסליק שבחרטום האוניה. הסליק היה מוסווה היטב ולמרות חיפושי הבריטים הם לא גילו אותנו.

חיים חדשים

כעבור כמה שעות ב"סליק" עלו לאוניה אנשי פלוגת הנמל ויחד איתם ירדנו לחוף ללא קשיים. טנדר הביא אותנו למלון "כרמליה קורט" ברחוב הרצליה בחיפה. במלון גרו גם קצינים בריטיים והרחובות היו מלאים בריטים בעיקר בעיד התחתית ובנמל.

הימים הראשונים היו בשבילי כמו חלום, כאילו נולדתי מחדש. כולם דיברו עברית, גם נהג האוטובוס ובכלל, שהיו אוטובוסים. אני תיארתי לי את פלסטינה כפי שלמדתי בתנ"ך (בחדר). איש לא סיפר לי שזה נראה בדומה לאירופה.

במלון שהיתי כשבוע ולאחר מכן הייתי חופשי, אבל לאן? לא היה לי אף אחד בארץ ולא הכרתי איש מלבד המלווים. נודע לי מפי ברצ'יק שהאלחוטאי שלנו שלום בורשטיין הינו בן קיבוץ יגור, הגעתי לשם בערב ושלוש דאג לי כמה ימים, לא מצאתי את מקומי שם.

כעבור זמן הצטרפתי לפלוגת הנמל, קיבלנו תלושי מזון עבור מטבח הפועלים ברח' המלאכים (כיום העצמאות) ולישון ב"שום מקום".

בחדש מרץ '48 נודע לי כי מקימים ח"י. משרד הגיוס היה ברח' הנמל והאחראי היה יהודה הילמן (כיום בן-דון). עבר עוד זמן עד אשר היה מחנה, אבל אני עברתי למקום המיועד למחנה ח"י בין חברת החשמל לבית חרושת "שמן". קודם היתה שם "קרנטינה" של בקר. חלק מהמקום היה תפוס ע"י חולי הנפש אשר הועברו לשם מבית הסוהר כעכו, מאחר ולא היה מבנה פנוי, התמקמתי תחת עץ דקל והנפש הקרובה אלי היה כלב דני גדול. עד שכעבור כשבועיים, פינו את חולי הנפש ובמקומם הגיעו צעירים ששוכנו באוהלים. בו זמנית הגיעו אנשי הפיקוד שאול רוזילי (מפקד), ארי שקוואל (סגן), שלישי (גינג'י), את שמו שכחתי ויהודה איגרא (רס"ר). מיד הוחל בארגון המחנה. היפשו נשק ואחראי למחסן הנשק. אני התנדבתי למרות שלא היתה לי הכשרה אבל אהבתי נשק. במשך הזמן למדתי להפעיל סוגי נשק שונים, רימונים, וכו' עד בראונינג 0.5.

לפני כיבוש טנטורה (דור) אספו קבוצת לוחמים כפיקודו של מנחם כהן (לא צ'רצ'יל). אני נבחרתי להיות מפעיל המקלע 0.5. מה בדיוק היה תפקידנו לא ברור לי. עלינו לספינה "כריש", ספינת דייג בפיקודו של בחור בשל יגאל ומכונאי שלמה גרנריר.

בערב הפלגנו לטנטורה, כלילה כאשר התחיל הירי, המפקד

שהוא היה "הקטן" מכולם, הוא בלט במתן פקודות והוראות. פניתי אליו בעברית שלי שלא היתה משובחת אבל מובנת וביקשתי להצטרף לצוות. הוא קיבל אותי בלבביות רבה והודיתי לו. "באשמתי" הפכתי לימאי לכל חיי.

מיד שותפתי בהעמסת המעפילים (כמו ותיק). ה-hold היה צר ובלתי מאורר, השטח שהוקצה לכל אדם היה צר ביותר, אבל האנשים לא התלוננו. רבים הקיאו ולא הבנתי מדוע, גם אני הרגשתי קצת משונה, אבל לא ידעתי למה לייחס זאת, לא היה לי מושג שבים צריך להרגיש לא טוב.

בגמר ההעמסה, המפקד נתן לי את מפתחות מחסן המזון והכי חשוב של המים, הכי קשה היה קיצוב המים. רוב האנשים התייחסו לחוסר המים בהכנה, אך היו גם אחרים שהתלוננו. בסה"כ התנהגות האנשים היתה טובה.

בניתוק החבל מהחוף, החבל נתפס במדחף ולא יכולנו להפליג. היה מחניק בבטן האוניה, על כך ודאי יספר יוסקה עצמו. כנ"ל לגבי הקלקול ברודים להעברת המעפילים לספינה אחרת (דומני "יחי עם").

לאחר העברת המעפילים לאוניה "יחיעם"

הפלגנו לקורסיקה Bastia לתיקונים. לי זו היתה הזדמנות להכיר עולם שהיה זר לי, נהנית מהיחס הנפלא של יוסקה והמלווים האחרים, אך בעיקר יוסקה קיבל אותי כפרוייקט חינוכי - היו לי בעיות עם השפה העברית המדוברת, העברית שאני למדתי היתה ספרותית, "אין רואים" וכו'. יוסקה הסביר לי, מאחר ובזמן התיקונים היה מספיק זמן, יוסקה לימד אותי ימאות בין היתר.

בגמר התיקונים הפלגנו שוב ל-Bandol בכדי להעמיס ואכן הפעם הביצוע היה מוצלח, הועמסו אם זכרוני אינו מטעה אותי כ-550 איש.

ההפלגה ארצה היתה ללא אירועים מיוחדים, במה שנוגע לי הייתי מאד עסוק בחלוקת מזון והקושי היה המים.

מנחם נהרג מכדור בודד, יגאל החליט והפליג לקיבוץ נווה ים, משם הובאה סירת חתירה ובה הבאנו את מנחם למרפאה של הקיבוץ אבל היה ברור שהוא נפטר ואז הבאנו אותו במשאית של הקיבוץ לחיפה לבי"ח רוטשילד.

במשך הזמן השתתפתי בעוד קרבות שבהם השתתפו כוחות מחיל הים, אני תמיד ידעתי כי באו לקחת נשק. לאחר קום המדינה המחנה עבר לבת גלים ושם גם היתה נשקיה יותר גדולה וקיבלתי שני עוזרים, כי הגיעו רובים מצ'כיה ומקלעים מג-34 (מגל"ד), חלק מהשלל של מבצע "שורד". במשך הזמן העברית שלי השתפרה וכן ניסיתי ללמוד בכדי להעלות את רמת הידיעות שלי כי מאחורי היו בסה"כ 6 שנות בי"ס עממי. הגשתי בקשה לקורס חובלים אך כנראה שהרמה שלי לא הספיקה ולכן שלחו אותי לקורס מפקדי תותחים בטירה. לאחר סיום הקורס הוצבתי על הק-18 (ווג'ווד) כתותחן. לאחר כשנה שוב הגשתי בקשה לקורס חובלים. ב-1950 התקבלתי. היה לי מאוד קשה כי כל החניכים היו בוגרי תיכון, אבל היו ביניהם שעזרו לי וכך ב-1953 סיימתי בהצלחה את הקורס והוצבתי לשייטת 5 הסט"רים. למולי הוצבתי על סט"ר בריטי ומפקדי היה מושי כץ, אדם טוב לב ומורה טוב, בעיקר בנושא ימאות ושליטה בכלי.

היתה זו אהבה "ממבט ראשון". המהירות של הכלי פעלה עלי כמו איזושהו סם מעורר. בספינה הראשונה שלי ("תגשמת") נפער חור בתחתית כי נסעתי כנראה מהר מדי מול דרומית מערבית (לא גבוה). לאחר כ-24 שעות הגעתי בגרירה לנמל והוחלט להשבית את הספינה, אני כמובן הייתי עצוב כי מאוד הזדהיתי עם הספינה, במשך הזמן למדתי שכלי שייט יש לו "נשמה" ואפשר לאהוב אותו כמו משהו קרוב אליך והוא מחזיר לך יחס במצבים קשים. כעבור כשלוש שנים בשייטת 5 הוצבתי למפקדה במח' ים. זה לא מצא חן בעיני כי שולחן כתיבה לא היה בשבילי ועד סוף שירותי (כעבור 28 שנים) לא אהבתי לשרת במפקדה, תמיד העדפתי שירות בים.

לאחר חילופי רמח"מים (צבי קינן - סמק - ש. ינאי) הציע לי ראש ענף מודיעין של החיל לצאת למשימה בים סוף ואכן יצאתי לחבש, סה"כ כשבעה חודשי הרפתקאות (ההכנות היו "חלשות") התגלגלתי לסודן. הספינה האורוגינלית בחבש היתה Negisti saba או מלכת שבא בעברית, ספינת דייג. אחרי כן היתה ספינת משא קטנה בשם Halkis דגל פנמה. שתיהן עסקו בכל דבר אחר מאשר דייג או מסעות.

לאחר שובי מאפריקה עברתי קורס קציני טנ"צ (טורפרדו ולוחמה נגד צוללות) בארץ ובחול. עם סיום הקורס (9 חודשים) הוצבתי למשחתת "אילת" בתור ק. טנ"צ. שם שירתתי כשנתיים ולאחר מכן הוצבתי שוב לסט"רים, הפעם כמפל"ג 915, הייתי מאוד מאושר. תוך כרי שירותי בפלגה קרה אסון במיצרי גיברלטר, שם טבעה הספינה "אגוז" עם

52 עולים ממרוקו ואלחוטאי צרפתי. הברחת היהודים התנהלה שם ע"י אנשי המוסד, אנשים מצויינים, אך ללא כל הכשרה ימית.

לאחר האסון, ראש הממשלה מינה ועדת חקירה של שני אנשים - מנחם כהן ואליעזר שושני מקיבוץ יפעת והוחלט להמשיך את הפעולה בים ע"י אנשי מקצוע. מפקד החיל האלוף יוחאי בן-נון ז"ל, הזמין אותי ושאל אם אני מוכן להתנדב לתפקיד ואני כמובן לא הססתי הרבה ועניתי בחיוב.

תוך ימים מועטים אורגנה נסיעתי לפריז שם היתה המפקדה. בארץ נפגשתי עם ברצ'יק, שסיפר על ארגון הוצאת אנשים בחשאי מהחוף. בפריז פגשתי את משה רבינוביץ ז"ל שהיה ממונה על המבצע הימי מטעם המוסד. משה אדם מיוחד במינו, אדם שקל היה לעבוד איתו. המוסד אז (1960) בראשותו של איסר הראל, היה כמו משפחה והיה קל מאוד להשתלב, היתה התלהבות ומסירות וכולם נתנו לך הרגשה של שיוך ותמיכה. משה חקר ספינה של כ-500 טון בנאפולי (Portici). עליתי לספינה בנמל Portici ליד נאפולי והפלגתי לכיוון גיברלטר. ההפלגה נמשכה כשבוע, נקלעתי מסערה לסערה, החל מים Ligure ואח"כ Mistral ורק מערבה לאיים הבליאריים הים נרגע. בגיברלטר חיכו לי משה רבינוביץ, מנחם כהן ואליעזר שושני.

הנסיין הראשון להוציא יהודים ליד Agadir נכשל כי השיטה של הים התיכון לא פעלה בים האטלנטי. הים לא סער במיוחד אבל גלי החוף היו אדירים ולא איפשרו גישה לחוף. חזרתי לגיברלטר ושם פגשתי לראשונה את מפקד המבצע כולו, מטעם המוסד, אלכס נתמון - אדם יוצא דופן, מפקד שקל היה לבצע הוראות שלו ושיתוף הפעולה איתו היה נעים, יעיל ומועיל. הוחלט בו במקום שאטום למרוקו ואנסה לאתר חופי מילוט מתאימים.

יש לציין שבמרוקו אז ישראלי נמצא בסכנה מתמדת. ההסתה נגד ישראל בפרט ונגד היהודים בכלל היתה בשיאה, הנאציזם שלט ברחוב, המלך מוחמד החמישי מת והמלך החדש חסן השני טרם שלט בעניינים. חוקקו חוקים נגד יהודים בדומה לחוקי נירנברג. במרוקו נותרו כ-135 אלף יהודים, פזורים ברחבי מרוקו, רובם במרחקים גדולים מהמרכז.

כל שנת 1961 הוצאנו (הברחנו) עולים בדרך הים בעיקר. בשנת 62-63 גם בדרכים אחרות. אני הבאתי את העולים בעיקר לגיברלטר, משם טופלו ע"י הסוכנות היהודית סה"כ 73,000 עולים.

בשנת 1963 שבתו ארצה וקיבלתי את הפיקוד על אח"י נגה, 64-65 אח"י חיפה (סגן), 55-66 פו"מ. עם סיום בי"ס פו"מ הוצבתי לצוות "שלכת" הצוות או היחידה שהחלה בהכנות לקליטת הסטי"לים. במסגרת זו יצאתי לאימונים בצי הגרמני, על כלי השייט שהיו את האבטיפוס לסטי"לים שלנו.